

บทบาทของบุคลากรในงานสวัสดิการสังคม
ภายหลังการปฏิรูประบบราชการ

โดย

นายสุวิทย์ ชัยชาโยว์

ขอประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง

เจ้าหน้าที่ในเครือข่ายพันโนบายและแผน ๙ ชช.

ด้านนโยบายและแผน (แรงงานและสวัสดิการสังคม)

ตำแหน่งที่ 10

กรมประชาสงเคราะห์

กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม

06475

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง “บทบาทของบุคลากรในงานสวัสดิการสังคมภายหลังการปฏิรูประบบราชการ” ครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเบรียบเที่ยบทบทบาทและการกิจของกรมประชาสงเคราะห์และการกิจภายในหลังการปฏิรูประบบราชการ รวมทั้งวิเคราะห์บทบาทของบุคลากรหลัก ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะเน้นบุคลากรในตำแหน่งนักสังคมสงเคราะห์ตามภารกิจในโครงสร้างกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ที่คณะรัฐมนตรีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2545 การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาในลักษณะของการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ซึ่งมีการศึกษาข้อมูลจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง คือ แนวคิดการปฏิรูประบบราชการ แนวคิดสวัสดิการสังคม แนวคิดสังคมสงเคราะห์และทฤษฎีบทบาท รวมทั้งผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผลการศึกษา พบว่า บทบาทใหม่ของบุคลากรในภาพรวม ได้แก่ บทบาท เป็นผู้ส่งเสริมให้ประชาชนได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานที่เพิ่งได้รับ บทบาทเป็นผู้กำหนดมาตรฐาน ขั้นต่ำของงานบริการสวัสดิการสังคม บทบาทเป็นผู้ให้การสนับสนุนให้ทุกคน องค์กร ท้องถิ่น ภาคเอกชน ประชาสังคม จัดบริการสวัสดิการสังคม บทบาทเป็นผู้ให้ความรู้ เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ บทบาทเป็นผู้วางแผน บริหารจัดการทรัพยากรให้เกิดประโยชน์ บทบาทเป็นผู้ติดตามและประเมินผล บทบาทในฐานะผู้ประสานงาน บทบาทเป็นผู้กำหนด มาตรการในการคุ้มครองและป้องกันปัญหาสังคม และบทบาทของการเป็นผู้ให้บริการ

สำหรับบทบาทของนักสังคมสงเคราะห์ภายหลังการปฏิรูปนี้ นักสังคม สงเคราะห์ยังต้องยึดถือบทบาทเดิมที่เคยปฏิบัติ และยังมีบทบาทใหม่ที่ต้องปฏิบัติเพิ่มขึ้น อีกด้วยนี้ คือ บทบาทในเชิงวิชาการ บทบาทในฐานะผู้ให้คำปรึกษา นิเทศงานแก่ ผู้ปฏิบัติงานด้านสวัสดิการสังคมในท้องถิ่น บทบาทในฐานะวิทยากรผู้ให้ความรู้ โดยมี การจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานและหลักสูตรต่าง ๆ เป็นต้น บทบาทการเป็นผู้เสริมสร้าง สนับสนุนเครือข่ายในการปฏิบัติงาน บทบาทเป็นผู้ส่งเสริมในทุกภาคส่วนเข้ามายื่น ส่วน ร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม บทบาทเป็นศูนย์กลางแหล่งข้อมูลด้านเครือข่ายและแหล่ง ทรัพยากร บทบาทในฐานะนักวิจัย บทบาทการเป็นผู้ติดตาม ประเมินผล บทบาทเป็น นักบริหารจัดการ นักวางแผน

(2)

ในส่วนของข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้จำแนกข้อเสนอแนะออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 เป็นข้อเสนอแนะจากการศึกษา ซึ่งผู้ศึกษาได้เสนอแนะให้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาไปกำหนดบทบาทภารกิจของบุคลากร เพย์แพร์ประชาน สัมพันธ์ สร้างภาพลักษณ์ และเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาบุคลากรในทุกระดับ รวมทั้งให้มีการจัดทำคู่มือและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะสำหรับบทบาทบุคลากรที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการตรวจสอบและติดตาม ซึ่งจะเป็นบทบาทหน้าที่ที่สำคัญ ทั้งในกลุ่มผู้บริหารระดับสูงและผู้ที่มีบทบาทในการกำกับดูแลการปฏิบัติงาน โดยมีสาระสำคัญ เกี่ยวกับการนำเสนอให้ผู้บริหารระดับสูงกำหนดนโยบายการปฏิบัติงาน ตามการบริหาร จัดการแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ให้เกิดความชัดเจนและเป็นรูปธรรม เพื่อประโยชน์ในการวางแผน การเตรียมความพร้อมของบุคลากรที่ทำหน้าที่ตรวจสอบและติดตามกำกับดูแลการปฏิบัติงาน ซึ่งการติดตามผลถือเป็นหัวใจสำคัญของการบริหารราชการแผ่นใหม่

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	(1)
สารบัญ	(3)
สารบัญแผนภูมิ	(5)
บทที่ 1 บทนำ	
- ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
- วัตถุประสงค์	6
- ขอบเขตการศึกษา	7
- วิธีการศึกษา	7
- ผลที่คาดว่าจะได้รับ	7
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
- แนวคิดการปฏิรูประบบราชการ	8
- แนวคิดสวัสดิการสังคม	14
- แนวคิดสังคมสงเคราะห์	21
- ทฤษฎีนบทบาท	29
- ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	35
บทที่ 3 บทบาทภารกิจของกรมประชาสงเคราะห์และการกิจใหม่ ตามการปฏิรูประบบราชการ	
- บทบาทภารกิจของกรมประชาสงเคราะห์ในปัจจุบัน	37
- การกิจและโครงสร้างใหม่	46
บทที่ 4 ผลการศึกษา	
- การศึกษาเปรียบเทียบบทบาทและการกิจหน่วยงาน	54
- การวิเคราะห์บทบาทของบุคลากรหลักในงานสวัสดิการสังคม	72
ภายหลังการปฏิรูประบบราชการ	

(4)

หน้า

บทที่ 5 สุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

- สรุปผลการศึกษา	84
- ข้อเสนอแนะจากผลการศึกษา	88
- ข้อเสนอแนะสำหรับบทบาทบุคลากรที่ดำเนินงานเกี่ยวกับ การตรวจและติดตาม	90

บรรณานุกรม

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิ	หน้า
1. แสดงการแบ่งส่วนราชการกับประชารัฐในประเทศไทย	39
2. แสดงโครงสร้างของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ใหม่	50